

اتوماسیون داخلی

باسمه تعالی

سرمایه گذاری برای تولید

جناب آقای زمانی

معاون محترم امور استان ها و تشکلهای

با سلام و احترام،

با عنایت به اینکه همواره یکی از سه مشکل اصلی فعالان اقتصادی، مساله دشواری تامین مالی از سیستم بانکی بوده و همواره طی نظرسنجی های صورت گرفته از فعالان بخش خصوصی، به این مساله تاکید شده است، مرکز پژوهش های اتاق ایران اقدام به تهیه گزارشی با عنوان «بررسی اثر ازدحام مالی (برون رانی) بر نحوه تامین مالی بخش خصوصی ایران» نموده که به شرح پیوست تقدیم حضور می گردد. خواهشمند است که اقدامات لازم را درخصوص ارسال گزارش مذکور منضم به خلاصه مدیریتی ذیل، به اتاق های استانی مبذول فرمایید.

پیشاپیش از حسن همکاری جنابعالی کمال تشکر را دارم.

خلاصه مدیریتی:

با سلام و احترام،

با عنایت به اینکه همواره یکی از سه مشکل اصلی فعالان اقتصادی، مساله دشواری تامین مالی از سیستم بانکی بوده و همواره طی نظرسنجی های صورت گرفته از فعالان بخش خصوصی، به این مساله تاکید شده است، مرکز پژوهش های اتاق ایران اقدام به تهیه گزارشی با عنوان «بررسی اثر ازدحام مالی (برون رانی) بر نحوه تامین مالی بخش خصوصی ایران» نموده که به شرح پیوست تقدیم حضور می گردد. اهم نکات گزارش به شرح ذیل است:

• یکی از مسائل بنیادین در اقتصاد ایران، پدیده «ازدحام مالی» یا برون رانی به شمار می رود که به واسطه افزایش فشار دولت بر منابع سیستم بانکی و کاهش ظرفیت تامین مالی برای بخش خصوصی، شکل می گیرد. این پدیده در شرایطی که دولت با کسری بودجه مزمن مواجه باشد، شدت می گیرد و آثار نامطلوبی بر روند سرمایه گذاری، اشتغال و رشد اقتصادی وارد می سازد.

• بررسی ازدحام مالی در اقتصاد ایران و تحلیل شدت و تغییرات آن در گذر زمان، در بازه زمانی سال های ۱۳۶۹ تا ۱۴۰۱، نشان می دهد که کسری بودجه دولت به طور مستقیم بر دسترسی بخش خصوصی به منابع بانکی اثر منفی دارد. در سال هایی که دولت برای جبران کسری بودجه به بانک ها متکی بوده، سهم تسهیلات در اختیار بخش خصوصی کاهش یافته و این مسئله موجب شکل گیری پدیده ازدحام مالی شده است.

[فاقد ارزش برون سازمانی است]

اتوماسیون داخلی

- شدت ازدحام مالی در طول زمان نوسان دارد و در دوره‌هایی که دولت وابستگی خود به بانک‌ها را کاهش داده، این پدیده کاهش یافته یا به‌طور کامل فروکش کرده است. به عنوان نمونه، در اوایل دهه ۱۳۸۰ و برخی سال‌های دهه ۱۳۹۰، زمانی که بدهی دولت به سیستم بانکی پایین بوده، منابع بیشتری در اختیار بخش خصوصی قرار گرفته و تراحم مالی کاهش یافته است. این یافته‌ها تأکید می‌کنند که ازدحام مالی در ایران نه یک الزام ساختاری، بلکه نتیجه تصمیمات مالی دولت است و با اصلاح نحوه تأمین کسری بودجه می‌توان شدت آن را کاهش داد.
- تحلیل مسیر بدهی دولت به سیستم بانکی نشان می‌دهد که افزایش این بدهی در بلندمدت اثرات منفی ازدحام مالی را تشدید می‌کند. به عبارت دیگر، کسری بودجه تنها زمانی منجر به تراحم مالی می‌شود که از طریق بانک‌ها تأمین شود؛ در صورتی که منابع جایگزین مانند بازار بدهی یا درآمدهای مالیاتی مورد استفاده قرار گیرد، اثر منفی کاهش می‌یابد.
- افزایش تراحم مالی به‌طور منفی بر نرخ رشد اقتصادی سالانه اثر می‌گذارد. هرچه دسترسی بخش خصوصی به منابع بانکی محدودتر شود، ظرفیت تولیدی کاهش یافته و رشد اقتصادی افت می‌کند.
- در مطالعه حاضر پیشنهاد می‌گردد که دولت با کاهش وابستگی به منابع ناپایدار و نفتی، اصلاح نظام مالیاتی، کنترل هزینه‌های جاری و هدفمند کردن یارانه‌ها، فشار بر سیستم بانکی را کاهش دهد و منابع بیشتری را به سمت بخش خصوصی هدایت کند.
- با عنایت به اینکه مهار انباشت بدهی دولت به بانک‌ها از اهمیت بالایی برخوردار است، لذا بدین منظور، اقدامات تدریجی مانند بازپرداخت بدهی‌ها، تهاتر با مطالبات قطعی دستگاه‌ها و بهره‌گیری هدفمند از اوراق بدهی می‌تواند نقش موثری داشته باشد.
- همزمان، اصلاح ساختار تأمین مالی بانکی و افزایش سهم ابزارهای مشارکتی واقعی به جای ابزارهای کوتاه‌مدت و کم‌ریسک، می‌تواند منابع بانکی را به سمت تولید و سرمایه‌گذاری هدایت کرده و مأموریت اصلی بانک‌ها را احیا کند. تقویت فروش اقساطی، توسعه صندوق‌های سرمایه‌گذاری مشترک و گسترش بازار سرمایه نیز ظرفیت تأمین مالی بخش خصوصی را افزایش می‌دهد و ریسک وابستگی به منابع بانکی را کاهش می‌دهد.
- در بخش سرمایه‌گذاری کلان، هدایت منابع به پروژه‌های عمرانی و به‌کارگیری مدل‌های مشارکت عمومی-خصوصی و صندوق‌های سرمایه‌گذاری مشترک، امکان فعال‌سازی بخش خصوصی و کاهش بار مالی دولت را فراهم می‌آورد و همزمان به توسعه پایدار اقتصادی و بهبود فضای کسب‌وکار کمک می‌کند.
- در نهایت، برای کاهش ازدحام مالی و بهبود تخصیص منابع، لازم است که سیاست‌های مالی و پولی با یکدیگر هماهنگ شوند، شفافیت و نظارت بر بازار سرمایه افزایش یابد و بنگاه‌های کوچک و متوسط نیز برای ورود به بازار سرمایه حمایت شوند. اجرای این مجموعه اقدامات، ضمن کاهش فشار بر بانک‌ها، زمینه را برای رشد پایدار اقتصادی و ارتقای سرمایه‌گذاری بخش خصوصی فراهم می‌کند.

[افاد ارزش برون سازمانی است]

عیسی منصوری

رئیس مرکز پژوهش‌ها

تهران - کد پستی: ۱۵۸۳۶۴۸۴۹۹ - خیابان طالقانی، نبش خیابان شهید موسوی (فرصت)، شماره ۱۷۵

صندوق پستی: ۴۶۷۱-۱۵۸۷۵ تلفن: ۸۵۷۳۰۰۰۰ دورنگار: ۸۵۷۳۳۳۳۳ info@iccima.ir www.iccima.ir